Eiropas Parlaments
2024-2029

Ārlietu komiteja

2025/2084(INI)

01.07.2025

ZIŅOJUMA PROJEKTS

par ES un ASV politiskajām attiecībām
(2025/2084(INI))

Ārlietu komiteja

Referents: Michał Szczerba

SATURA RĀDĪTĀJS

Lpp.

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS 3

PASKAIDROJUMS 7

PIELIKUMS. VIENĪBAS VAI PERSONAS, KURĀM REFERENTS IR SAŅĒMIS PIENESUMU.....8

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS

par ES un ASV politiskajām attiecībām
(2025/2084(INI))

Eiropas Parlaments,

– having regard to the Transatlantic Declaration on EC-US Relations of 1990,

– ņemot vērā Transatlantiskā likumdevēju dialoga 2025. gada 15. jūnija kopīgo paziņojumu,

– ņemot vērā 2025. gada 2. aprīļa rezolūcijas par 2024. gada ziņojumu par kopējās ārpolitikas un drošības politikas īstenošanu[1] un par 2024. gada ziņojumu par kopējās drošības un aizsardzības politikas īstenošanu[2],

– ņemot vērā iepriekšējās rezolūcijas un ieteikumus par transatlantiskajām attiecībām, jo īpaši 2023. gada 13. decembra ieteikumu Padomei, Komisijai un Komisijas priekšsēdētājas vietniekam / Savienības Augstajam pārstāvim ārlietās un drošības politikas jautājumos par ES un ASV attiecībām[3],

– ņemot vērā stratēģisko koncepciju, kas pieņemta NATO Madrides samitā 2022. gada 29. jūnijā,

– ņemot vērā 2022. gada 22. martā pieņemto ES Stratēģisko drošības un aizsardzības kompasu,

– ņemot vērā 2025. gada 19. marta Balto grāmatu par Eiropas aizsardzības gatavību 2030,

– ņemot vērā 2025. gada 25. jūnijā Hāgas samitā pieņemto deklarāciju,

– ņemot vērā Eiropadomes 2025. gada 26. jūnija secinājumus,

– ņemot vērā Starptautiskās tirdzniecības komitejas atzinumu,

– ņemot vērā Reglamenta 55. pantu,

– ņemot vērā Ārlietu komitejas ziņojumu (A10-0000/2025),

A. tā kā ES un ASV stratēģiskās partnerības pamatā ir sena kopīga vēsture, demokrātiskās vērtības un kopīgas intereses, tā kā šai partnerībai ir bijusi būtiska nozīme miera, stabilitātes, demokrātijas un labklājības veicināšanā Atlantijas okeāna abās pusēs un visā pasaulē;

B. tā kā ģeopolitisko ainu raksturo jaunas un sarežģītas problēmas, tostarp arvien lielāka aizrautība ar autoritārismu, ģeopolitiskā konkurence, tehnoloģiskie traucējumi un klimata pārmaiņu izraisītas katastrofas;

[1] Pieņemtie teksti, P10_TA(2025)0057.
[2] Pieņemtie teksti, P10_TA(2025)0058.
[3] Pieņemtie teksti, P9_TA(2023)0468.

C. tā kā ir steidzami vajadzīga visaptveroša un niansēta pieeja ES un ASV attiecībām, kas līdzsvaro ciešāku sadarbību, stratēģisko iesaisti, savstarpēju cieņu un kopīgu interešu īstenošanu;

D. tā kā NATO joprojām ir būtisks un neaizstājams transatlantiskās drošības stūrakmens un tā kā sadarbība aizsardzības jomā starp Eiropu un ASV ir būtiska, lai novērstu pašreizējos un jaunos draudus transatlantiskajai un globālajai drošībai;

E. tā kā demokrātiskās vērtības, cilvēka pamattiesības un tiesiskums ir transatlantiskās partnerības un uz noteikumiem balstītas globālās kārtības pats pamats un noteicošie pīlāri;

F. tā kā sabiedrības izpratnes, saziņas un informēšanas centienu pastiprināšana attiecībā uz ES un ASV attiecībām starp iedzīvotājiem abos kontinentos ir būtiska, lai stiprinātu uzticēšanos un savstarpējo izpratni;

G. tā kā stratēģiskā autonomija regulatīvajā un tehnoloģiskajā jomā ir ārkārtīgi svarīga ES, vienlaikus saglabājot spēcīgu transatlantisko partnerību un respektējot suverenitāti;

H. tā kā, ņemot vērā pieaugošās ģeopolitiskās problēmas, ko rada globālo un reģionālo lielvaru, jo īpaši Krievijas, Irānas un Ķīnas, nozīmīguma palielināšanās, ir vajadzīga koordinēta un stratēģiska transatlantiskā pieeja;

I. tā kā ES un ASV dziļā savstarpējā ekonomiskā atkarība, kas veido lielāko tirdzniecības un investīciju partnerību pasaulē, joprojām ir būtisks pasaules ekonomikas stabilitātes un izaugsmes virzītājspēks,

1. aicina veidot koordinētāku, saskaņotāku un tālredzīgāku ES pieeju stratēģiskajai partnerībai ar ASV, galveno uzmanību pievēršot gan īstermiņa, gan vidēja termiņa mērķiem, lai veidotu noturīgas un nākotnei gatavas attiecības, kas spēj efektīvi reaģēt uz mainīgo globālo realitāti un jaunām problēmām;

2. aicina izveidot un uzturēt pastāvīgus augsta līmeņa stratēģiskos dialogus starp ES un ASV, lai apskatītu galvenos pagrieziena punktus un problēmas attiecībās, īpašu uzmanību pievēršot tirdzniecībai, drošībai un jauniem ģeopolitiskiem apdraudējumiem; uzsver, ka Eiropai ciešā sadarbībā ar ASV un NATO ir jāuzņemas aktīva un atbildīga loma savā drošības un aizsardzības politikā;

3. atzīst Amerikas vēsturisko un pastāvīgo vadošo lomu globālajos jautājumos un mudina ASV turpināt atbalstīt Eiropas drošību, tostarp ar militāru klātbūtni; pauž stingru pārliecību, ka, ņemot vērā pastāvīgos draudus, ko rada ļaunprātīgi režīmi, cieša sadarbība būs izdevīga abām pusēm;

4. atkārtoti pauž kopīgu ES un ASV nosodījumu par Irānas ļaunprātīgo un naidīgo ietekmi Tuvajos Austrumos, tostarp atbalstu zemiskajiem "Hamās" teroristu uzbrukumiem Izraēlai 2023. gada 7. oktobrī, kā arī Irānas aktīvo atbalstu teroristiem visā pasaulē; uzsver milzīgo apdraudējumu, ko Irānas kodolprogramma rada kopējai drošībai;

5. uzsver, ka ir jāsaglabā un jāstiprina ES regulatīvā autonomija kritiski svarīgās politikas jomās, mudinot pilnībā ievērot ES suverēnos lēmumu pieņemšanas procesus un institucionālo integritāti;

6. aicina ES un ASV risināt Ķīnas radīto daudzšķautņaino izaicinājumu, uzsverot nepieciešamību pēc visaptverošas un labi koordinētas transatlantiskās stratēģijas, kurā Ķīna tiktu atzīta par stratēģisku konkurentu, tostarp kopīgi vēršoties pret Ķīnas spiegošanu un informācijas ietekmēšanas operācijām, vienlaikus turpinot sniegt atbalstu Taivānas demokrātijai; atzīst, ka Ķīna veicina un atbalsta Krievijas agresiju Ukrainā un Krievijas draudus Eiropas un transatlantiskajai drošībai;

7. uzsver ASV neaizstājamo un pastāvīgo lomu NATO vadībā un kolektīvajos drošības centienos, atkārtoti apstiprinot stingru atbalstu NATO kā transatlantiskās aizsardzības un atturēšanas pamata institūcijai, jo īpaši Krievijas un tādu režīmu kā Irāna, Baltkrievija un Ziemeļkoreja agresijas un destabilizējošu darbību apkarošanā; atzīst NATO lomu miera un stabilitātes veicināšanā ārpus eiroatlantiskās zonas;

8. atbalsta un mudina palielināt Eiropas aizsardzības izdevumus un iniciatīvas, kas ir pilnībā saskaņotas ar NATO mērķiem, tostarp centienus izveidot spējīgāku un uzticamāku Eiropas pīlāru aliansē; uzsver, ka ir jākoordinē rūpniecības aizsardzības politika un sadarbība starp nozarēm;

9. uzsver, ka ES arī turpmāk jābūt modrai, labi sagatavotai un gatavai pielāgoties visiem iespējamiem ārkārtas apstākļiem, lai aizsargātu un veicinātu savas intereses transatlantiskajā partnerībā;

10. apstiprina ES un ASV kopīgo apņemšanos atbalstīt Ukrainu tās īstenotajā aizsardzībā pret Krievijas agresiju, tostarp stiprinot sankciju regulējumu pret Krieviju, saucot to pie atbildības par kara noziegumiem un noziegumiem pret cilvēci; turklāt atbalsta Krievijas imobilizēto valsts un privāto aktīvu izmantošanu, lai palīdzētu Ukrainas atveseļošanai un rekonstrukcijai; uzsver ES un ASV kopīgās intereses Ukrainas integrācijā Eiropā;

11. uzsver ES un ASV preču un pakalpojumu tirdzniecības nozīmi; uzsver, ka ASV preču un pakalpojumu eksports uz ES atbalsta 2,3 miljonus darbvietu ASV, un ES uzņēmumu investīcijas ASV nodrošina darbu 3,4 miljoniem cilvēku; mudina abas puses strādāt pie tā, lai atceltu tarifus un ar tarifiem nesaistītus tirdzniecības šķēršļus, un visus tirdzniecības strīdus atrisināt, izmantojot dialogu un sadarbību;

12. aicina īstenot ciešu sadarbību un koordināciju ekonomiskās drošības jomā, jo īpaši informācijas apmaiņu par eksporta kontroli un draudiem, kas saistīti ar ārvalstu tiešajām investīcijām; uzsver, cik svarīga ir sadarbība tādu kopīgu ārējo ekonomikas problēmu risināšanā kā jaudas pārpalikums un negodīga tirdzniecības prakse, tostarp tā, kas izriet no Ķīnas; aicina sadarboties, lai uzlabotu piekļuvi kritiski svarīgām izejvielām un veidotu noturīgas piegādes ķēdes; atbalsta pārcelšanas uz draudzīgām valstīm iniciatīvu izstrādi, lai palielinātu ekonomikas konkurētspēju;

13. mudina pastiprināt sadarbību tehnoloģiskās inovācijas jomā, tostarp stratēģisku un jaunu tehnoloģiju, piemēram, progresīvas ražošanas, MI un kvantiskās datošanas, izstrādē un ieviešanā; aicina veikt pasākumus, lai pastiprinātu ekonomikas noturību, uzlabojot progresīvo tehnoloģisko resursu plūsmu starp ES un ASV, izveidojot atbilstošus standartus šo tehnoloģiju drošībai un stiprinot saistītās piegādes ķēdes;

14. uzsver, ka ir svarīgi saglabāt un stiprināt ciešu koordināciju energoapgādes drošības jomā, jo īpaši attiecībā uz izejvielu plūsmu, un sadarbību tīras enerģijas risinājumu, tostarp kodoltehnoloģiju, izstrādē un veicināšanā;

15. pauž bažas par ASV lēmumu neīstenot Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas globālo nolīgumu par nodokļiem; uzskata, ka koordinēta starptautiska taisnīgas nodokļu sistēmas sistēma ir būtiska, lai pasaules ekonomiku padarītu taisnīgāku un ilgtspējīgāku;

16. atzīst, ka ir svarīgi veidot un uzturēt patiesu vienlīdzīgu partnerību starp ES un ASV, pamatojoties uz savstarpēju cieņu, kopīgām demokrātiskām vērtībām un kopīgām stratēģiskām interesēm; aicina pastiprināt centienus veicināt demokrātiju, cilvēktiesības un tiesiskumu visā pasaulē;

17. aicina gan ES, gan ASV ievērojami uzlabot savas sabiedrības informēšanas un komunikācijas stratēģijas, lai palielinātu iedzīvotāju un ieinteresēto personu informētību un izpratni par transatlantisko partnerību, veicinot iesaistīšanos ārpus federālā līmeņa ASV, iesaistot valsts iestādes ar vadītāju birojiem, valsts asamblejām un citām struktūrām, kas var atbalstīt šādas sadarbības attīstību;

18. iesaka veidot dialogu ar ideju laboratorijām, pilsonisko sabiedrību, akadēmiskajām aprindām un citām nevalstiskajām ieinteresētajām personām, lai uzlabotu sabiedrības izpratni un veicinātu uz informāciju balstītas debates; aicina veicināt izglītības un kultūras apmaiņu un tūrismu;

19. uzdod priekšsēdētājam šo rezolūciju nosūtīt Eiropas Savienības Padomei, Komisijas priekšsēdētāja vietniecei / Augstajai pārstāvei Savienības ārlietās un drošības politikas jautājumos, Komisijai, dalībvalstu valstu valdībām un parlamentiem un Savienoto Valstu Kongresam.

PASKAIDROJUMS

ES un ASV transatlantiskās partnerības pamatā ir kopīga apņemšanās atbalstīt demokrātiju, tiesiskumu un noteikumos balstītu starptautisko kārtību. Ņemot vērā pieaugošo globālo nestabilitāti, ziņojumā uzsvērts, ka ir vajadzīgas atjaunotas un stratēģiskas ES un ASV attiecības, kuru pamatā ir savstarpēja cieņa, pastiprināta sadarbība un kopīgs redzējums par mieru, drošību un labklājību pasaulē.

Tajā uzsvērts, ka NATO ir transatlantiskās drošības stūrakmens un atzinīgi vērtēti pastiprinātie Eiropas centieni izveidot spēcīgāku un spējīgāku aizsardzības pīlāru aliansē. Ziņojumā aicināts spēcināt dialogu drošības un aizsardzības jomā, cieši sadarboties ekonomiskās drošības jomā un pastiprināt sadarbību tehnoloģiskās inovācijas, tirdzniecības un enerģētikas jomā.

Ziņojumā atkārtoti apstiprināta ES un ASV atbalsta Ukrainai izšķirošā loma, tostarp tās atjaunošanā izmantojot imobilizētos Krievijas valsts aktīvus, un pievērsta uzmanība problēmām, ko rada tādas autoritāras varas kā Ķīna un Irāna.

Tajā uzsvērta parlamentārās diplomātijas nozīme un ierosināts padziļināt strukturētu apmaiņu, tostarp valsts un vietējā līmenī, līdztekus plašākai sadarbībai ar ideju laboratorijām, pilsonisko sabiedrību un akadēmiskajām aprindām, lai atbalstītu transatlantisko partnerību un nodrošinātu ilgtermiņa stratēģisko saskaņošanu.

PIELIKUMS. VIENĪBAS VAI PERSONAS, KURĀM REFERENTS IR SAŅĒMIS PIENESUMU

Saskaņā ar Reglamenta I pielikuma 8. pantu referents apliecina, ka, gatavojot ziņojumu, pirms tā pieņemšanas komitejā viņš ir saņēmis pienesumu no šādām vienībām vai personām:

Vienība un/vai persona
Polski Instytut Spraw Miedzynarodowych (The Polish Institute of International Affairs)

Par šī saraksta sagatavošanu ir atbildīgs vienīgi referents.

Ja fiziskas personas sarakstā ir identificētas ar vārdu, amatu vai ar abiem, referents apliecina, ka viņš ir iesniedzis attiecīgajām fiziskajām personām Eiropas Parlamenta paziņojumu par privātumu Nr. 484 (https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do), kurā ir izklāstīti nosacījumi, kas attiecas uz to personas datu apstrādi, un ar šādu apstrādi saistītās tiesības.